

Вапцаровата литературна личност

За разлика от Яворовата литературна личност Вапцаровата има само посмъртно битие.

Ще припомним, че литературната личност не е реалната биографическа личност на поета. Това е предметен в колективното съзнание (в някакви общности) образ – най-често схематичен, който функционира в литературния бит чрез различни, акцентиращи върху биографичното публикации в пресата, чрез паралитературата на дневника, писмата, коментарите. Този образ се ражда най-често и от автобиографичната ориентация на големи дялове от творчеството на съответния поет, а и благодарение на негови ефектни публични жестове. При шумно прижизнено битие литературната личност може да има и значимо посмъртно битие. В много редки случаи литературната личност има само посмъртно битие.

Такава е историята на Вапцаровата литературна личност.

Няколко примера...

Най-стабилната литературна личност в българската литературна култура се съгражда около реалната личност и около творчеството на Яворов. Проблематично е битието на Теодор-Траяновата и на Лиливата литературна личност – в сянката на Яворовата, като Лиливата литературна личност се гради при почти пълно отсъствие на публично известна реална биография. А при Дебелянов можем да говорим предимно за посмъртна литературна личност (ако имаме предвид цялата национална общност, не само тесния приятелско-бохемски кръг). В още по-голяма степен това е валидно за Димитър Бояджиев. В най-новата ни литература поети с ярки, зрими и шумно обожавани литературни личности са Иван Пейчев и Христо Фотев.

Литературната личност може да бъде топла, пулсираща, „телесна“, но може да бъде и строго графична, „изчистена“, само загатната с няколко щриха. Тя може да се основава и на една-единствена едносложна митологема. Но може и да бъде дотам проблематично усложнена, да носи множество сюжети, да има вътрешна противоречивост, че да се актуализира в разночетения. Възможно е и литературната личност да се разпадне преждевременно.

Вапцаровата литературна личност се разгръща наистина преди всичко в посмъртното си битие. Приживе на поета елементи на литературна личност се зараждат в маргинални среди – всред техниците и работниците във фабриката на Балабанови в Бараково, в рамките на Македонския литературен кръжок. За водещите леви писатели Вапцаров в последните си години е новодошъл, homo novus, самодееен литератор без